

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і
дизайну імені Михайла Бойчука

Факультет декоративно - прикладного мистецтва
Кафедра монументального і станкового живопису

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
діяльності

І.В. Петрова

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК.07 «МАТЕРІАЛОЗНАВСТВО»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти бакалаврський
(перший (бакалаврський)/другий (магістерський))
галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
(шифр і назва)
освітня програма Монументальний та станковий живопис
(назва)
Спеціальність В4 Образотворче мистецтво і реставрація
(шифр і назва)
тип дисципліни обов'язкова
(обов'язкова/за вибором)
мова викладання українська
(українська/англійська)

ПОГОДЖЕНО

Керівник групи забезпечення освітньо-
професійної програми (для акредитованих ОПП та
акредитованих спеціальностей)

АБО

Керівник проектної групи (для ліцензованих
ОПП та ОПП, набір на які здійснюється вперше)

Осадча О.А.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО

Протокол засідання кафедри
монументального і станкового
живопису

26.08.2025 № 1

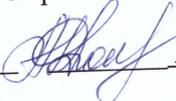
В.о.завідувач кафедри Васкевич О.Є.

2025 – Київ

Робоча програма навчальної дисципліни «МАТЕРІАЛОЗНАВСТВО» для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» за спеціальністю В4 Образотворче мистецтво і реставрація. КДАДПМД ім. М. Бойчука. 25.08.2025– 12 с.

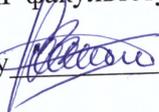
Розробник(и): Пасіка Орест Деонісійович, старший викладач кафедри монументального і станкового живопису, Васкевич Ольга Євгенівна, доцент кафедри монументального і станкового живопису.

Робочу програму перевірено

Декан факультету Алла ДЯЧЕНКО
08.09.2025р.

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні науково-методичної ради факультету декоративно-прикладного мистецтва
(назва факультету)

Протокол засідання НМР факультету 08.09.2025 № 1

Голова НМР факультету Валентина КОСТЮКОВА.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Обов'язкова	
Електронна адреса: https://kdidpmid.edu.ua/academy/robochi-programy-navchalnyh-dyscyplin-ta-inshi-navchalno-metodychni-materialy-kafedry-monumentalnogo-i-stankovogo-zhyvopysu/	Спеціальність (освітня програма): В4 Образотворче мистецтво і реставрація. ОПП Монументальний та станковий живопис	Рік підготовки:	
		I -й	
Загальна кількість годин – 120__		Семестр	
		I -й	_____-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –4 самостійної роботи студента - 4	Освітній рівень: <u>бакалаврський</u> (перший (бакалаврський)/другий (магістерський))	Лекції	
		14 год	____ год.
		Практичні, семінарські	
		__46__ го д.	____ год.
		Самостійна робота	
		__60__ год.	____ год.
		Індивідуальні завдання: ____ год.	
Вид контролю: <i>Поточний, підсумковий</i>			
Форма контролю: Залік			

Мета вивчення навчальної дисципліни¹

Метою вивчення навчальної дисципліни «Матеріалознавство» є формування у студентів відповідно до освітньо-професійної програми таких компетентностей:

- **ЗК 6.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- **ЗК 11.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- **СК 1.** Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.
- **Програмні результати навчання, для формування яких використовується навчальна дисципліна:**
- **ПРН 1.** Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.
- **ПРН 6.** Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.
- **ПРН 14.** Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.
- **ПРН 15.** Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

---

¹ Для обов'язкових дисциплін у цьому пункті варто стисло зазначити місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Зокрема, тут наводяться визначені освітньою програмою компетентності та програмні результати навчання, для формування яких використовується ця навчальна дисципліна. Для вибіркових дисциплін наводяться коротке пояснення можливостей та переваг, які надає вивчення дисципліни, формулюються результати навчання та компетентності для конкретного модуля.

1 Очікувані результати навчання²

Внаслідок вивчення модуля навчальної дисципліни студент повинен бути здатним продемонструвати такі **результати навчання**:

знати:

- особливості техніки і технології акварельного, акрилового, гуашевого, темперного й олійного живопису;
- інструменти і приладдя, необхідні для виконання завдання;
- історію створення широко розповсюджених матеріалів;
- область застосування різних матеріалів, що використовуються у образотворчому мистецтві;
- характеристики матеріалів по походженню, технології виготовлення;
- основні види образотворчого мистецтва і техніки малярства різних історичних періодів;
- особливості і властивості різноманітних графічних і живописних матеріалів;

вміти:

- працювати з матеріалами та інструментами;
- дотримуватися послідовності при створенні графічних і живописних робіт;
- підбирати і використовувати необхідні інструменти і приладдя, творчо підходити до виконання завдання, обирати сучасні матеріали та дотримуватись технології ведення роботи;
- технічно вміло виконувати поставлені завдання

---

² Подається деталізація програмних результатів навчання, визначених відповідною освітньою програмою, для кожного модуля (семестру).

Формулювання результатів навчання мають зазначати рівень їх сформованості, наприклад, через його достатність для вирішення певного класу завдань професійної діяльності та/або подальшого навчання за освітньою програмою.

2 Програма навчальної дисципліни

2.1 Тематичний план навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	інд.	с.р.		л	п	інд.	с.р.
1	2	3	4	6	7	8	9	10	12	13
Семестр I _										
Тема 1. Основи, їх можливості, підготовка, матеріали які використовуються для живописних основ. Клеї. [10,11].	11	2	4		5					
Тема 2. Технологічні операції з підрамником . Натягування полотна. Огляд Інструментів та матеріалів. Грунтування 13 полотна. [3,11].	13	2	6		5					
Тема 3. Види, рецепти та правила використання ґрунтів. [4].	4	2	2							
Тема 4. Матеріали та інструменти для виконання живописного твору, їх склад. [10].	10	6	4							
Тема 5. Традиційні техніки акварельного живопису.[3,4].	17	2	15							
Тема 6. Не традиційні техніки акварельного живопису. [1,13].	15		15							
Тема 7. Техніка акварельного живопису. Вправи аквареллю Натюрморт в три тона в кольорі. [9,13].	25				25					
Тема 8. Техніка акварельного живопису. Вправи аквареллю Натюрморт в п'ять тонів в кольорі. [12,13].	25				25					
Усього годин	120	14	46		60					
Вид контролю: (залік)										

2.2 Теми лекцій

I семестр

№ з/п	Назва теми, її анотація ³	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Тема 1. Основи, їх можливості, підготовка, матеріали які використовуються для живописних основ. Клеї. Лекція широко охоплює різновиди основ та їх можливості, види підготовки основ до роботи в залежності від обраної техніки та матеріалів виконання., матеріали які використовуються для живописних основ. Клеї. [10,11].	2	
2.	Тема 2. Технологічні операції з підрамником . Натягування полотна. Огляд Інструментів та матеріалів, ґрунтування полотна. Огляд технологічних операції з підрамником . Нюанси натягування полотна, види полотен. Огляд Інструментів та матеріалів. Ґрунтування полотна. [3,11].	2	
3.	Тема 3. Види, рецепти та правила використання ґрунтів. Від старовини до сучасності види та рецепти і правила використання ґрунтів для полотен. [4].	2	
4.	Тема 4. Матеріали та інструменти для виконання живописного твору, їх склад. Акварель, темпера, олія, гуаш. [10].	6	
5.	Тема 5. Традиційні техніки акварельного живопису. Нюанси. Видатні художники. Різні стилі. [3,4]. Побутовий натюрморт.	2	
Усього годин за семестр		14	

2.3 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Тема 1. Основи, їх можливості, підготовка, матеріали які використовуються для живописних основ. Клеї.	4	
2	Тема 2. Технологічні операції з підрамником . Натягування полотна. Огляд Інструментів та матеріалів. Ґрунтування полотна.	6	

³ Анотація практично представляє собою перелік питань, що розглядаються на лекції.

3	Тема 3. Види, рецепти та правила використання ґрунтів.	2	
4	Тема 4. Матеріали та інструменти для виконання живописного твору, їх склад. Акварель, темпера, олія, гуаш.	4	
5	Тема 5. Традиційні техніки акварельного живопису. Побутовий натюрморт. 2 роботи, А2 формат. Акварель. По сухову, мокрому, лісування, з сіллю, спиртом, тощо	15	
6	Тема 6. Не традиційні техніки акварельного живопису. Пейзаж. 2 роботи, А2 формат. Акварель. З сіллю, спиртом, тощо	15	
Усього годин за семестр		46	

2.4 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Вид контролю
		ДФН	ЗФН	
1.	Тема 1. Основи, їх можливості, підготовка, матеріали які використовуються для живописних основ. Клеї. [10,11].	5		поточний
2.	Тема 2. Технологічні операції з підрамником . Натягування полотна. Огляд Інструментів та матеріалів. Ґрунтування полотна. [3,11].	5		поточний
3.	Тема 5. Техніка акварельного живопису. Вправи аквареллю Натюрморт в три тона в кольорі. [9,13]. 2 роботи Формат А 2, акварель	25		поточний
4.	Тема 5. Техніка акварельного живопису. Вправи аквареллю Натюрморт в п'ять тонів в кольорі. [12,13]. 2 роботи 2 роботи Формат А 2, акварель	25		поточний
Усього годин за семестр		60		

5 Засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування *Демонстраційний перегляд*

6 Форми поточного та підсумкового контролю

Форми контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Перевірка виконання практичних завдань	6 x 10 балів= 60 балів	
Перевірка виконання самостійної роботи	4 x 10 балів= 40 балів	
Всього	100	

7 Критерії оцінювання результатів навчання

Для самостійної роботи, модульного контролю, семестрового контролю ідентичні критерії оцінювання результатів навчання

Підсумкова оцінка за семестр з дисципліни, з якої передбачений залік (диференційований залік), виставляється за результатами атестацій зі змістових модулів, тобто навчальної роботи студента в семестрі (виконання студентом семестрових індивідуальних завдань та контрольних робіт, виступів на семінарських заняттях та оцінок поточного контролю).

8 Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів за 100-бальною шкалою	
Поточний контроль (ПК)	
Форми поточного та екзаменаційного контролю дисципліни	Максимальні бали за виконані завдання
Модуль 1	
I семестр	
<i>Поточне тестування</i>	
Тема 1. Основи, їх можливості, підготовка, матеріали які використовуються для живописних основ. Клеї.	20
Тема 2. Технологічні операції з підрамником . Натягування полотна. Огляд Інструментів та матеріалів. Грунтування полотна.	20
Тема 3. Види, рецепти та правила використання ґрунтів.	10
Тема 4. Матеріали та інструменти для виконання живописного твору, їх склад. Акварель, темпера, олія, гуаш.	10
Тема 5. Традиційні техніки акварельного живопису.	10

Тема 6. Не традиційні техніки акварельного живопису.	10
Тема 7. Техніка акварельного живопису. Вправи аквареллю Натюрморт в три тона в кольорі. 2 роботи	10
Тема 8. Техніка акварельного живопису. Вправи аквареллю Натюрморт в п'ять тонів в кольорі. 2 роботи	10
Разом за семестр	100

8.1 Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9 Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Акварельні фарби, гуаш, олійні фарби, акрил, темпера. Папір для живопису. Полотно на підрамнику, картон для живопису. Пензлі, олівці, мастихіни, палітри.
2. Мольберти, стільці, куби під палітру, планшети для наклеювання паперу, столи для постановки натюрмортів, подіуми для постановок натури. Драперії для постановок, реквізит для постановок.
3. Методичний фонд кафедри монументального і станкового живопису.

10 Рекомендовані джерела інформації

10.1 Основна література⁴

1. Галчанський С. Д. Живопис пейзажу / С. Д. Галчанський. К. : КДІДПМД ім. М. Бойчука. 2010. С.124

⁴ Зазначається до десяти джерел, які є найбільш важливими для/при опануванні даної теми.

2. Голембовська Л.С. Декоративна інтерпретація академічних завдань з живопису / Л.С. Голембовська. К. : Кафедра 2014. 120 с.
3. Недошовенко Т. Ф. Композиція у живописі як навчальна дисципліна системи художньої освіти в історичному контексті./ Недошовенко Т. Ф. Культура і сучасність: альманах. К.: 2018. Міленіум, №1.С. 181– 187.
4. Омельченко П. Наука про малярські фарби, матеріяли та техніки / П. Омельченко. Л.: Львів. 1996. С.180
5. Полтавець-Гуйда О.В. Основи композиційного мислення / О.В. Полтавець-Гуйда. Х. : Вісник ХДАДМ, № 3. 2011. С. 130-134
6. Техніка і технологія олійного живопису : навч. посіб. / Т47 Ук
7. Фельдман В. А. Мистецтво акварельного живопису / В. А. Фельдман. К. : Мистецтво. 1967.С. 48.

10.2. Допоміжна література

1. Антонович Є.А., Шпільчак В.А. Малюнок і живопис: Методичні рекомендації. К., 1990. 273 с.
2. Гомперц Вілл. Що це взагалі таке? 150 років сучасного мистецтва в одній пілюлі / Вілл Гомперц К.: ArtHuss .2017. С. 488.
3. Глушук, С.С. Техніка станкового живопису (Текст) : Навч. Посіб./ С.С.Глушук ; передне сл.: М.Стороженка, В.Прядка. Вид. 2-е. Київ; Ужгород : (б.в.), 2008.120 с.: іл..
4. Селівачев М.Р. Лексикон української орнаментики / М. Р. Селівачев . К.: редакція вісника АНТ. 2005. 400 с.
5. Сидоренко П.І., Бондаренко Г.О., Куц С.О. Анатомія та фізіологія людини: підручник. Київ: Кондор, 2015
6. Сотська Г., Шмельова Т. Словник мистецьких термінів. Херсон: Видавництво «Стар», 2016.52 с
5. Федорук В. Освітлення, як засіб художнього вирішення в живописі методичні вказівки до виконання програмних завдань з живопису для студентів усіх спеціальностей. Львів : ЛНАМ, 2010. 51 с
6. Печенюк Таміла. Кольорознавство./Т.Печенюк К.: ГраніТ, 2009. 190 с.
7. Чегусова З.Декоративне мистецтво України кінця 20 сторіччя.200 імен / З. Чегусова. К. : ЗАТ “Атлант ЮемС”. 2002. 512 с.
8. Харківщина мистецька. Історія, традиції, сучасність, 1938-2008: живопис, графіка, скульптура, прикладне мистецтво, сценографія, дизайн середовища: / упоряд. О. Денисенко та ін. ; голов. ред. В. Ковтун ; Харківська організація Академічний живопис Національної спілки художників України. Харків, : Харківська кн. фабрика «Глобус», 2008. 391 с. 12.Чурсіна В. І.
9. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Академічний живопис» для студентів 1- 4 курсів спеціальності 022 «дизайн» (галузь знань 02 «культура і мистецтво»)/ В. І. Чурсіна. Харків, ХДАДМ, 2014, С. 22.

10. Gleizes. A. Kubizmus / A. Gleizes. B. : Corvina Kiado. 1984. C. 12 .

10.3. Інформаційні ресурси

1. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.etnolog.org.ua>
Назва з екрану.
2. Інститут народознавства НАН України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ethnology.lviv.ua>. Назва з екрану.
3. Інститут проблем сучасного мистецтва [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.mari.kiev.ua/> Назва з екрану.
4. <http://pidruchniki.ws/> / Бібліотека українських підручників
5. <http://www.nbu.gov.ua/node/1540> Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
6. www.dnrb.gov.ua/ / Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О.Сухомлинського
7. <https://www.cuspu.edu.ua/ua/pro-biblioteku/novyny/> / бібліотека ЦДПУ ім. В. Винниченка
8. <https://rukotvory.com.ua> Рукотвори. Народне мистецтво онлайн

Додаток Б

Л И С Т
узгодження робочої навчальної програми
з дисципліни «МАТЕРІАЛОЗНАВСТВО»
(назва навчальної дисципліни)

складеної відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавр за
 напрямом/спеціальністю В4«Образотворче і реставрація»,
 розробленої

Пасіка Орест Деонісійович, старший викладач кафедри монументального і
 станкового живопису, Васкевич Ольга Євгенівна, доцент кафедри
 монументального і станкового живопису

	Прізвище, ім'я, по батькові завідувача	Підпис	Дата та № протоколу засідання кафедри
Кафедра, за якою закріплена дисципліна – <u>МСЖ</u> (назва кафедри)	Васкевич О.Є. 		26.08.2025р. протокол №1
Випускова кафедра – <u>МСЖ</u> (назва кафедри)	Васкевич О.Є. 		26.08.2025р. протокол №1

